

Posudek na bakalářskou práci

Marta Krásová: Současná srbská divadelní scéna v Bělehradě – pohled na původní srbskou scénu. Praha, Filozofická fakulta UK 2012, 60 s.

Předložená bakalářská práce přináší zpracování segmentu aktuálního divadelního dění v srbské kultuře. Ačkoliv téma bychom mohli považovat za výstup studia na divadelní vědě, není tomu tak. Protože práce je předkládána na oboru jihovýchodoevropská studia, vykazuje trochu jiný úhel pohledu při zpracování, než jen uměnovědný.

Autorka svou práci charakterizuje takto: „Práce obsahuje přehled vývoje srbských bělehradských divadelních scén a dramatu v období od konce druhé světové války až do počátku 21. století. Důraz je kladen jak na důležité divadelní instituce, tak i na významné osobnosti srbského dramatu i společenské a politické události, které měly vliv na jejich tvorbu. Součástí práce je také základní rozbor tří dramatických textů novodobé srbské literatury a přehled repertoáru výrazných divadelních scén v Bělehradě.“

Dále v úvodu práce autorka píše: „Ve své práci přiblížím vývoj současného srbského dramatu a divadelních scén v Bělehradě právě s ohledem na vztah divadla a společenského dění. Tematika je však velmi obširná a zahrnuje velké množství směrů i autorů, proto jsem se zaměřila pouze na část zmiňovaného časového údobí.

Svou práci začínám v období těsně po konci druhé světové války. Neuvádím v ní však divadelní tvorbu zaměřenou po roce 1945 na válku, ani se nevěnuji dílům tzv. socialistického realismu. Zásadně sleduji linii divadelní tvorby reflektující malé divadelní formy, nové divadelní postupy a propojení evropských divadelních trendů s domácí tradicí a tématy ze srbské společnosti.“

V závěru shrnuje výsledek práce: „Mým cílem bylo vytvoření širšího přehledu vývoje divadelnictví v Srbsku. Tato tematika je však natolik obširná, že její komplexní shrnutí by dalece přesahovalo rámec mé práce. V pražském Divadelním ústavu je studijního materiálu k dané látce bohužel nedostatek. Ani v Bělehradě nebylo snadné se dostat k informacím, protože zdejší vzdělávací instituce umožňují cizincům pouze omezený přístup. Současných publikací, které se touto látkou zabývají, je také poskrovnu, proto ve svém rozboru čerpám i z četby dostupných dramát a vlastní divácké zkušenosti.

Důraz je kladen na dramaturgii Jugoslávského dramatického divadla, Bělehradského dramatického divadla a dramaturgické pojetí v divadle menšího formátu, jakým je Atelje 212. Ve zmiňovaných divadlech působily velmi výrazné osobnosti režisérů či dramaturgů. Text dále analyzuje repertoár divadel Jugoslavenko dramsko pozorište a Atelje 212, obsahuje také výčet inscenací uvedených v premiéře za posledních přibližně dvacet let.“

S ohledem na autorčin záměr a jeho naplnění lze konstatovat, že posluchačka dostala zadanému úkolu v nastíněném rámci. Po náležitém seznámení se s prací po formální a obsahové stránce ji lze charakterizovat v parametrech bakalářské práce za zdařilou.

Z hlediska formálního tři části práce nejsou zcela v proporční rovnováze:

1. Přehledné nastínění směřování bělehradské divadelní scény k novým formám po druhé světové válce (18 s.)
2. Medailony srbských dramatiků v autorčině selekci (8 s.)
3. Analýza divadelních textů tří výrazných a zcela odlišných autorů současného srbského repertoáru (17 s.)

Připojená příloha zachycující repertoár autorkou sledovaných dvou progresivních bělehradských scén během posledních dvaceti let velmi transparentně doplňuje práci a podpoří věrohodnost autorčina zpracování tématu. (8 s.)

K jednotlivým kapitolám podávám následující hodnocení:

V první kapitole se posluchačka soustřeďuje na dvě dodnes nejvýznamnější bělehradské, respektive srbské, a v době vzniku i jugoslávské novodobé scény. Zaměřuje se na Jugoslovensko dramsko pozoriště a na jeho zakladatele a nejvýraznější postavu jugoslávského divadla po druhé světové válce v tomto prostoru Bojana Stupicu. Druhou nejvýznamnější scénou bylo a dodnes je Atelje 212, kde se afirmovaly nejvýznamnější divadelní osobnosti – nejen dramatici, ale režiséři a dramaturgové za posledních zhruba padesát let. Tuto část práce v propojení s aktuální politickou situací země a bezprostřední odezvu společenských změn na těchto jevištích či hrách srbských autorů považují za úspěšně zvládnutou. V českém prostředí jde o první pokus tuto velmi významnou etapu srbského divadelnictví druhé poloviny dvacátého století a zároveň také první hodnocení uplynulé dekády století jedenadvacátého podat takto přehledně a kvalitně. V této části práce posluchačka zřetelně prokazuje výrazné rysy studijního profilu současné realizace jihovýchodoevropských studií. Evidentní propojení historicko-kulturologického pohledu na divadelní umění a divadelní tvorbu převažuje nad ryze literárněvědným přístupem. Můžeme si společně položit otázku, zda je takový výstup tříletého bakalářského studia úspěšný a perspektivní. S tímto pojetím nemám problém, podle mého soudu práce v bakalářském studiu mohou mít pokud jde o oborovou vyhraněnost jistou volnost. Během dvou let, kdy posuzují bakalářské práce, sledují výraznou potřebu našich posluchačů seznámit širší veřejnost s problematikou jihovýchodoevropského prostoru srozumitelně, komplexně a zejména pravdivě. Hlubší odbornost očekávám u prací magisterských.

Druhá část vložená mezi přehlednou studii a analytické představení vybraných her není práci příliš ke cti. Posluchačka správně usoudila, že pro prezentaci srbské dramatické tvorby by bylo vhodné upozornit na vývoj tohoto žánru v moderní literatuře. Ovšem zvolená heslovitá zkratka v podobě velmi kusých bio-bibliografických údajů o vybraných autorech, které autorka považuje za nositele té nejlepší divadelní tradice (proč právě jen tyto autory?), nepodává dostatečně relevantní informaci ani není s ostatním textem nijak konzistentní. Zejména v této části chybí alespoň stručný nástin žánru, kde by autorka měla možnost využít plněji literárně historický i literárně kritický přístup k tématu.

Z hlediska ilustrativnosti tématu vzhledem k předchozímu výkladu považují třetí kapitolu za velmi užitečnou. Autorka se odvážně pustila na „tenký led“ interpretace vybraných divadelních her. Výběr tří relevantních divadelních textů významných a zároveň velmi odlišných tvůrčích osobností, jejichž hry daleko přesáhly srbské hranice, je volen výtečně, navíc mapuje aktuální divadelní scénu posledního desetiletí. Posluchačka pracovala s texty, které nebyly přeloženy do češtiny, tudíž nemohly být uvedeny na českých. Při rozboru her neznámých divákovi hrozí nebezpečí, že místo analýzy bude děj více méně převyprávěn. Posluchačka se snaží držet linii rozboru, lze konstatovat, že některá místa her interpretuje

příliš paušálně a subjektivně. Přesto jde o seriózní pokus, nastínit velmi silnou dramatickост, poetičnost a naléhavost divadelních textů současných srbských dramatiků ve velmi odlišných, ale originálních dramatických realizacích.

Příložený přehledu repertoáru dvou bělehradských scén za posledních dvacet let je velmi vhodně zvolený materiál, který jednak odráží častost domácího repertoáru (kam autorka zahrnuje hry všech jugoslávských autorů) a jednak zachycuje výběr světové dramatické tvorby v politicky silně vyhocené době.

Posluchačka při tvorbě své bakalářské práce zcela vzdala možnost vyhledat a v práci akceptovat recepci analyzovaných her domácími literárními a divadelními kritiky. Bez této hodnotící roviny stojí její interpretace na vratkých nohou, byť je její úsilí o přehlednost a věrohodnost předkládaných faktů velmi záslužné.

K seznamu literatury poznamenávám, že autorka zcela nepochybně pracovala ještě s další, zejména odbornou literaturou, jako jsou přehledné práce českých historiků (např. Dějiny jihoslovanských zemí, či Dějiny Srbska) a syntetická překladová práce Dějiny srbské kultury. Z těchto prací autorka cituje, avšak zdůrazňuje, neopisuje. V této souvislosti upozorňuji, že při stručném přehledu politických událostí zaujímá velmi sympatický vlastní postoj a nabízí trefnou interpretaci společenských i kulturních jevů v Srbsku, respektive v Jugoslávii po druhé světové válce.

Ještě si dovoluji poznámku k jazykové a stylistické rovině práce.

Posluchačka trochu zápasí s pravidly českého pravopisu, což jsou dnes věci elektronicky zvládnutelné. Formulačně je pod vlivem jazykových floskulí a klišé, což bohužel dnes patří mezi velmi neblahé jevy české veřejnosti, právě humanitní obory by měly dbát především na jazykovou kulturu a formulační preciznost.

Ke cti autorky slouží, že překlady všech ukázek srbského textu pořizovala sama, tudíž prokázala dobrou jazykovou vybavenost.

Mohu konstatovat, že ač jde o první rozsáhlejší práci posluchačky, podařila se jí velmi dobrá samostatná interpretace zvoleného tématu. Prokázala schopnost vést metodologicky výstavbu textu od obecnějšího shrnutí jevů po podrobnější analýzu textů. Přistoupila ke zpracování tématu s potřebnou znalostí literární, kulturní, společenské, historické a politické situace, což vykazuje mimo jiné také výsledek úspěšné edukace na oboru jihovýchodoevropských studií.

Předloženou práci doporučuji k veřejné obhajobě, shledávám ji za hodnou úspěšného obhájení, považuji práci za velmi dobrou.

PhDr. Milada Nedvědová, Ph.D.
Katedra jihoslovanských a balkanistických studií
Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

V Praze, 30.8.2012